

Drie voorbeelden van aanbidding uit de oudste Bijbelboeken

'En het gebeurde na deze dingen dat God Abraham op de proef stelde. Hij zei tegen hem: Abraham! Hij zei: Zie, hier ben ik. Hij zei: Neem toch uw zoon, uw enige, die u liefhebt, Izak, ga naar het land Moria, en offer hem daar als brandoffer op een van de bergen die Ik u noemen zal. Toen stond Abraham 's morgens vroeg op, zadelde zijn ezel, nam twee van zijn knechten met zich mee, en Izak, zijn zoon. Hij kloofde hout voor het brandoffer, stond op en ging naar de plaats die God hem genoemd had. Op de derde dag sloeg Abraham zijn ogen op, en hij zag die plaats in de verte. Abraham zei tegen zijn knechten: Blijven jullie hier met de ezel, dan zullen ik en de jongen daarheen gaan. Als wij ons neergebogen hebben, zullen wij bij jullie terugkeren. Daarop nam Abraham het hout voor het brandoffer en legde dat op zijn zoon Izak. Hijzelf nam het vuur en het mes in zijn hand. Zo gingen zij beiden samen. Toen sprak Izak tot zijn vader Abraham en zei: Mijn vader! Hij zei: Zie, hier ben ik, mijn zoon. Hij zei: Zie, hier is het vuur en het hout, maar waar is het lam voor het brandoffer? Abraham zei: God zal Zichzelf voorzien van het lam voor het brandoffer, mijn zoon. Zo gingen zij beiden samen.'

Genesis 22:1-8

---

1. Aanbidding in het leven van Abraham

De begrippen *aanbidding* en *eredienst* vinden wij zowel in het Oude als het Nieuwe Testament. Het Hebr. woord voor 'aanbidden' (*sjachah*) komt voor in Genesis 22:5, in de geschiedenis van Abraham en Izak op de berg Moria, In

verbinding met een altaar en met de aanbidding die aan God wordt gebracht, komt het hier de eerste maal voor.

De grondbetekenis van het woord is 'zich neerwerpen', 'neerbuigen' voor God, die meerder en groter is dan wijzelf, om daarmee Zijn grootte, macht, waarheid, rijkdom, gerechtigheid en goedheid te erkennen¹. Dat is ook de betekenis van het Gr. woord *proskuneo* (vaak vertaald met 'huldigen'), dat in het Nieuwe Testament maar liefst 55 keer voorkomt: het is het zich neerwerpen en de grond of de voeten kussen, om iemand te eren en te huldigen. Het wordt bijna altijd gebruikt voor de verering van God Zelf; mensen en engelen, ook gevallen engelen zoals de satan, komt geen aanbidding toe (Matt. 4:9-10; Hand. 10:25-26; Openb. 19:10). Er zijn nog andere Gr. woorden zoals 'sebomai' (d.i. vrezen), en 'latreuo' (d.i. dienen), die gebruikt worden om het aanbidden en het eren van God en de daarmee verbonden eredienst aan te duiden.

Wat deed Abraham daar op de berg? Twee punten springen in het oog: (1) Hij had van God een opdracht gekregen en hij onderwierp zich daaraan. (2) Hij was bereid om te offeren. Hij gaf God alles terug wat hij van Hem had ontvangen, nl. de zoon van zijn liefde (vgl. 1 Kron. 29:10-16; Ps. 29:1-2). Izak was inbegrepen bij het brengen van de aanbidding, hij was niet passief hierbij (*'als wij ons neergebogen hebben'*). Het wezen van de aanbidding is het zich neerbuigen voor Hem Die groter is dan wijzelf en groter dan onze eigen wensen en gedachten. Let erop dat hier in deze geschiedenis geen muziek was, geen gezang, geen feeststemming, zelfs geen woorden (vgl. Openb. 5:14). Toch was er sprake van aanbidding, en God voorzag Zelf in een lam voor het brandoffer.

2. Aanbidding in het leven van Job

In Job 1:20-22 lezen wij dat Job zich ter aarde wierp, zich neerboog voor de Heere en Zijn naam grootmaakte met de woorden: 'De Heere heeft gegeven, de Heere heeft genomen, de naam van de Heere zij geloofd'. Job is misschien wel het oudste boek van de Bijbel en dan zou dit de eerste plaats zijn waar het begrip aanbidding voorkomt.

Job viel neer voor Gods aangezicht, hij erkende Gods grootheid en zijn eigen geringheid en gaf Hem de eer die Hem toekomt. Alle dingen zijn uiteindelijk in

---

¹ Zie ook Ex. 4:31; 12:27; 15:1; 20:5; 34:8,14; 1 Kon. 18:39; 19:18; 2 Kon. 2:15; Ps. 2:12; Dan. 2:46; Hos. 13:2.

Gods hand en ondanks alle tegenslag moet Zijn naam worden geprezen, hoe moeilijk dit ook is en hoeveel vragen er ook kunnen leven in ons hart. En later zei God tegen de drie vrienden van Job dat *zij* niet juist over Hem hadden gesproken zoals Zijn knecht Job (vgl. Job 42:1-7).

3. Aanbidding in het leven van Jakob

Van de aartsvader Jakob lezen wij in het laatste vers van Genesis 47, en hij wordt dan bij zijn *nieuwe* naam Israël (d.i. ‘strijder Gods’) genoemd: ‘En Israël boog zich *aanbiddend* neer aan het hoofdeinde van het bed’ (Gen. 47:31 NBG). In Genesis 48 volgt dan de geschiedenis waarbij hij de zonen van Jozef adopteerde en hen *zegende* als zijn eigen zonen. En in Genesis 49 zegende hij zijn eigen zonen, en in hen de twaalf stammen die uit hen zouden voortkomen. Hierbij riep hij ook de naam van de Heere aan (Gen. 49:18).

In Hebrreeën 11:21 wordt verwezen naar de laatste dagen van Jakob en wij lezen daar vanuit de Griekse Septuaginta-vertaling: ‘Door het geloof zegende Jakob bij zijn sterven elk van de zonen van Jozef en hij *aanbad* [leunend] op het uiteinde van zijn staf’. De Hebr. woorden voor ‘bed’ en ‘staf’ hebben dezelfde letters (medeklinkers), en dat verklaart het verschil in lezing met Genesis 47. Maar het gaat nu om de uitdrukking dat hij *aanbad*. Op zijn ziekbed, dat ook zijn sterfbed zou worden, was de aartsvader een *aanbidder*! Het is niet gering dat dit na een leven vol beproevingen en wederwaardigheden van hem wordt gezegd in de Schrift.

Als we de lezing ‘staf’ volgen, kunnen we eraan denken dat Jakobs pelgrimsreis bijna ten einde was en dat hij zijn staf mocht teruggeven aan de Herder, Die hem zijn leven lang had geleid, de Engel Die hem had verlost uit alle nood (Gen. 48:15-16). Ook de *offeranden* in het leven van de aartsvader kunnen wij trouwens zien als gelegenheden van aanbidding (vgl. Gen. 35:1; 46:1). Laten wij deze voorbeelden uit de oudste Bijbelboeken navolgen, in het bewustzijn dat wij nu de *Vader* mogen aanbidden in geest en waarheid (Joh. 4:23-24).